

אחיעם שני - קיבוץ עין השופט
shani_am@keh.co.il

תאי רביצה חופשיים

שיכון הפרות בישראל עבר שינויים רבים והתאמות במהלך השנים. בתום עיזן הרפורמה הצטמצמו הדגמים לשניים: סככה כוללת ותאי רביצה. יש הסכמה רחבה שהסככה הכוללת היא הפתרון הראוי לאקלים ולתנאי מדינת ישראל ואילו על שיכון הפרות בתאי רביצה, נטוש ויכוח עז בקרב רפתנים ואנשי מקצוע. מובאים בפניכם היבטים מגוונים של נושא תאי הרביצה והמבחן האמתי יהיה בבנייה חדשה שתהיה בעתיד, לנוכח הניסיון שמצטבר במשקים

כך זה התחיל...

לפני יותר מ-30 שנה, בסיור מקצועי בחו"ל, נחשפתי לראשונה בצורה רצינית, לשיטת שיכון הפרות בתאי הרביצה free stalls. הרושם היה מאד חזק בשלושה תחומים: ניקיון הפרות, הרוגע של הפרות בקבוצה וקומפקטיות המבנה - 100 פרות לדונם. מאחר ותחום בריאות העטין היה אצלי ראשון בסדר העדיפויות המקצועי, ראיתי את תאי הרביצה כפתרון אפשרי לצמצום מחלות העטין וכל המשתמע מכך. חזרתי הביתה מלא מוטיבציה ובארץ האווירה הייתה נגד הרעיון. טראומת תאי הרביצה הקודמים, עדיין לא הרפתה מהמגדלים ומהמהנדסים והתוצאה הייתה - בניית הקורלים הישראליים שאפשרו לנו להיחלץ משיכון הפרות בריפוד העמוק.

כרור לי לחלוטין, שלא ירחק היום ונזנח את הקירור באמצעות המים ונגיע למבנים מבוקרים, שיתנו פתרון גם לחורף ובעיקר ליקץ

המשכתי להתעניין, לקרוא ולסייר בתחום השיכון בתאי הרביצה ובהיותי מדריך ממשק חליבה משנות ה-80 ועד היום, ניסיתי לעניין מגדלים רבים לבחור בשיטה זו וההתנגדות לא אחרה לבוא. כיום, הרפורמה הסתיימה, החיידקים הסביבתיים ממשיכים לתקוף את עטיני פרותינו ובראשם הקולי ורק 3%-4% מפרותינו רובצות בתאי רביצה.

רקע היסטורי

בשנות ה-50 נבנו רפתות עם תאי רביצה שמשולבים עם טפחות - התא היה במפלס אחד עם הטפחות והפך לשלולית. המחיצות נבנו כקשתות והתאים היו קצרים - התוצאות ידועות, הפרות לא אהבו את צורת השיכון הזו ואף ניזוקו. בשנות ה-70, לאחר ביקורי רפתנים באירופה, נעשה ניסיון נוסף, שמשלב

תאי רביצה עם גורפים, המחיצות בין התאים היו בצורת מעקה קשת והטיפול בהם דרש הרבה עבודת ידיים, המעברים היו צרים ולא אפשרו כניסת טרקטור - הרפתנים "הצביעו ברגליים".

בשנות ה-80, התקינו מספר משקים את התאים ההולנדיים שמצופים גומי, ללא תוספת של ריפוד וגם כאן השיטה נכשלה והגומי הפך למחוספס וגס וגרם לפרות שפשופים ודלקות ברגליים ובטלפיים - כל מי שביקר וראה, לא היה מוכן לאמץ צורת שיכון זאת.

כאשר החל השלב של התקנת תאי הרביצה האמריקאים, כפי שרואים אותם היום, הגיעו גם התאים האיטלקיים עם המזרונים (קרימונזי), שעבדו טוב עד שבלאי המזרונים לא אחר לבוא וחלק מהמשקים נדרשו להחליפם או לשפצם והנזקים היו והינם בהתאם.

סיבות הכשלים שתוארו לעיל נלמדו בכל העולם וייתכן, שהיום אנחנו פחות מאלתרים ויודעים, טוב יותר, להתקין ולהתאים את תפקודינו לשיטת השיכון של תאי הרביצה.

"מועדון תאי הרביצה"

המועדון מתפקד כבר 4 שנים על בסיס התנדבותי, לשביעות רצונם של המגדלים ואנשי המקצוע החברים בו. הוא נולד מתוך הצורך ללמוד

סככת רביצה מבריקה בעין השופט

נזקים בלתי הפיכים.

עם הזמן ראינו שניתן למלא את התאים בזבל יבש, או זבל שעבר קומפוסטציה, ללא בעיות של סיכון בריאות העטין.

ניצול השטח – השטח המצומצם והמוגדר לרביצה, לא בהכרח הגביל את הפרות ברצותן לנוח ומאפשר לרפתן להכין את המצע בהתאם למצבו, בתדירות הנדרשת, לטובת רווחת הפרה.

אוורור הפרות והתאים נעשה יותר יעיל וממוקד, ישירות על הרביצה.

פרות רגועות – הדבר הבולט שראינו, תוך כדי הרצת תאי הרביצה המודרניים הוא שינוי בהתנהגות הפרות, מהתנהגות של להקה להתנהגות של פרטים – אינדבידואליזם והמון רוגע. הרוגע שווה זהב, כולנו יודעים זאת, בעוד אנו מחפשים דרכים להוריד עקות, בכל תחום שניתן.

תוספת עבודה – חששנו שהרפתן הישראלי לא ישקיע בטיפול הנדרש, ועומס העבודה יפעל באופן שלילי על תוצאות הפרות במבני תאי הרביצה. בעזרת המיכון "והתאילנדים", הפך העומס לקטן ולא משמעותי וניתן לראות ברפתות תאי רביצה, טיפול קפדני בהתמדה כחלק משאר פעולות היומיום ברפת.

טיפול בתאים ברפת יהודה

תא הקשירה, שהפך במשך השנים לתא רביצה חופשי, תוכנן להרחיק את הפרה כולה מהפרשותיה וע"י כך למנוע את חשיפת העטין מחיידקים פתוגנים, שעלולים לסכן את בריאותו ובכך לגרום נזקים בלתי הפיכים

רווחת הפרה – כיסוי המדרכים בשייחי גומי מונע החלקות ובעיות טלפיים ומעודד את הפרות לגלות את ייחומן בקפיצות ערות, מבלי להפריע לשאר הפרות לרבוץ בתאים במנוחה ולהעלות גרה.

נמצאה ירידה משמעותית בדריכה על הפטמות כתוצאה מייחום של מספר פרות בקבוצה.

הסתגלות מהירה – חששנו מהאפשרות שפרות יעברו מרביצה חופשית לרביצה בתאי רביצה ונוכחנו בהסתגלותן המהירה, ללא בעיות מיוחדות. חשבנו שיש לתרגל את העגלות בעת גידולן לתאי רביצה, כדי שלאחר ההמלטה הראשונה יעברו בקלות לתאים, ושוב המבכירה הישראלית הוכיחה הסתגלות ותושייה.

יש גם בעיות – לא חסרות נקודות תורפה בשיטת תאי הרביצה, אך ככל שהניסיון מצטבר, הן כולן ברות פתרון והן תלויות בתפקוד הצוות ובהקפדה על נהלי העבודה הנדרשים.

להוציא קבוצה של 100 פרות לחליבה בשעות הבוקר המוקדמות, לוקח 5 דקות יותר מסכנה כוללת. הרפתן נדרש לסבלנות, לאורך רוח ולהבנה.

סוף דבר

לתפיסתי, עלינו להמשיך בטיפול ובהדרכת רפתנים אמתיים, נבונים ומקצועיים, שיאיישו את הרפתות שלנו, מהחולב ועד המנהל. אני רואה עתיד לענף כאשר החלק הארי של הצוות יהיה מורכב מאנשים איכותיים ומקצועיים, שמבינים את התורה שמאחורי המעשה והעיקר, אוהבים את המקצוע ומוכנים להתמסר לו לאורך שנים ואף מורישים את הידע והניסיון לדור הבא. ■

מועדון תאי רביצה בסיוור בראש צורים

ולתקן את הנדרש בהתקנת המבנים ובשימוש השוטף בהם. המועדון ממשיך בפעילותו וממשיך לצבור ניסיון בהתקנה ובשימוש נכון בתאי הרביצה.

הרפת העתידית – אני עוקב מקרוב אחרי בעיית צינון הפרות בקיץ והשלכותיה המקצועיות והכלכליות וברור לי לחלוטין, שלא ירחק היום וזנח את הקירור באמצעות המים ונגיע למבנים מבוקרים, שיתנו פתרון גם לחורף ובעיקר לקיץ. מה נעשה עם המבנים הענקיים שבנינו בכסף רב ופרותינו ממשיכות להתגודד בהם בעקשנות בעת מצוקת החום? לא יודע??

החלום שלי לבנות לפרותינו מבנים מבוקרי אקלים בשיטת החממות, שמן הסתם, יאוכלסו בתאי רביצה ויפעלו בתאום מלא עם השינויים במזג האוויר במשך היום, בין הימים ולאורך עונות השנה. או אז, לא נצטרך להפריע את מנוחתן של הפרות בין החליבות ולא יהיה עוד צורך בשפיכת המים המסיבית על גופן, וכל המרעין בישין המופיעים בעקבות פעולה זאת.

בריאות העטין – תא הקשירה, שהפך במשך השנים לתא רביצה חופשי, תוכנן להרחיק את הפרה כולה מהפרשותיה וע"י כך למנוע את חשיפת העטין מחיידקים פתוגנים, שעלולים לסכן את בריאותו ובכך לגרום